

Ulica Daszyńskiego /Szpitalna

Widok na ulicę Szpitalną/Daszyńskiego od zachodu (Mickiewicza), po lewej plebania pod numerem 1
(źródło: archiwum PTTK Olkusz)

Przedwojenny przebieg ulicy Szpitalnej pokrywa się z dzisiejszym, od ulicy Mickiewicza do Pocztowej (dziś Świętokrzyskiej). W 1936 r. nazwa ulica zmieniona

została na „Ignacego Daszyńskiego”⁴³¹. Pod numerem 1 po północnej stronie skrzyżowania z Mickiewicza znajdowała się, podobnie jak dziś, plebania⁴³². Także plac nr 3 należał do katolickiej parafii, a nr 5 do Starostwa Powiatowego. Numer 7 był tożsamy z Żuradzką 4, 9 z Żuradzką 5, a 11 z Żuradzką 3⁴³³. Pod numerem 10 znajdował się dom robotniczy⁴³⁴ należący do Spółdzielni Robotniczej. Numer 17 był tożsamy z Krakowską 2, numer 19 z Krakowską 4, numer 24 z Żuradzką 6, nr 25 z Krakowską 12, a 26 z Żuradzką 7. Numery 30, 32 i 34 były własnością Wydziału Powiatowego i stanowiły kompleks szpitalny. Numer 35 należał do Spółdzielczego Banku Kredytowego, a 39 – ostatni po stronie nieparzystej – do katolickiej parafii⁴³⁵. Ostatni numer po stronie parzystej 46 był placem miejskim⁴³⁶. Spis abonentów telefonicznych z 1929 r. wymienia na Szpitalnej lekarza Izaaka Chaima⁴³⁷.

Pochód idzie ulicą Żuradzką, od lewej za skrzyżowaniem ze Szpitalną Żuradzka 3/Szpitalna 11, Szpitalna 13 (źródło: http://zcalegoswia2.blogspot.com/2016/04/dawniej-dzis-przedm_28.html)

⁴³¹ Norbert Karaś, *Historia nazw ulic w Olkuszu*, „Ilcusiana”, nr 23, listopada 2020, s. 65. W świetle przedwojennego rejestru mieszkańców nieuzasadnione jest przypuszczenie Karasia, jakoby zmiana nazwy dotyczyła tylko części ulicy Szpitalnej.

⁴³² „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „Plebanija” z dopiskiem „ks. Prałat P. Mączka” (AP Katowice, 1204/315, k. 4).

⁴³³ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

⁴³⁴ <https://polona.pl/item/afisz-inc-dnia-30-marca-1939-r-otwieramy-w-olkuszu-w-domu-robotniczym-przy-ulicy,NzY5MDExMDE/0/#info:metadata>.

⁴³⁵ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „Katolicka Parafja” skreślony i nadpisany „Franciszek Bergier” (AP Katowice, 1204/315, k. 5-6).

⁴³⁶ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „Magistrat” (AP Katowice, 1204/315, k. 6).

⁴³⁷ *Spis Abonentów Państwowej Sieci Telefonicznej w Zagłębiu Dąbrowskiem 1929*, s. 229.

Daszyńskiego/Szpitalna 11

Rejestr nie podaje właściciela domu, natomiast „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. wskazuje na spadkobierców B. Waltmana⁴³⁸.

Icek i Estera z domu Erenfrid WAJSMAN oraz synowie Mordka-Mendel, Abram-Wólf i Dawid-Szlama

Icek, syn Joska i Liby z domu Federman, urodził się 18.01.1892 r. w Olkuszu, był walizkarzem właścicielem zakładu. Jego żona Estera z domu Erenfrid, córka Moszka-Judki i Fajgli z domu Szpringier, także urodziła się w Olkuszu. Tu też pobrali się 22.06.1914 r. i tu urodziły się ich dzieci: 22.07.1914 r. syn Mordka-Mendel, 09.08.1916 r. córka Ruchla, 14.09.1920 r. syn Abram-Wólf i 04.11.1925 r. syn Dawid-Szlama. W 1930 r. Icek był członkiem Rady Nadzorczej Spółdzielczej Kasy Pożyczkowej⁴³⁹. Początkowo mieszkali przy pl. Piłsudskiego 10, a od 20.08.1934 r. przeprowadzili się na Szpitalną 11. Od 27.04.1938 r. Ruchla, która poślubiła Hersza Lejba Szafira, przeprowadziła się na Bóźniczną 6.

Rodzice oraz dwaj starsi synowie zamordowani zostali w czasie wojny. Los Dawida-Szlamy jest nieznany.

Przy Krakowskiej 16 mieszkała matka Icka Liba Wajcman oraz jego siostra Fajgla Chana Glajtman. Przy Bóźnicznej 6 m. 3 mieszkała córka Ruchla Szafir.

Daszyńskiego/Szpitalna 13⁴⁴⁰

Rejestr nie podaje właściciela domu, natomiast „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. wskazuje na Froima Słomnickiego⁴⁴¹. Spis abonentów telefonicznych z 1929 r. wymienia pod tym adresem kupca Hersza Czarnieckiego⁴⁴².

Dawid-Abram i Cyrla-Fryma z domu Gliksztejn LEWKOWICZ oraz córka Małka

Dawid-Abram, syn Szaji-Mordki i Pesli z domu Frejlich, urodził się 17.05.1870 r. w Racławicach (gm. Rabsztyn, pow. Olkusz), skąd przybył do Olkusza, był niewykwalifikowanym robotnikiem-wyrobnikiem. Jego żona Cyrla-Fryma z domu Gliksztejn, córka Izraela i Sury z domu Winer, urodziła się 20.12.1872 r. w Olkuszu.

⁴³⁸ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „S-wie B. Waltmana” i informację o przyległości do adresu Żuradzka 3 (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

⁴³⁹ AAN, sygn. 213/13043

⁴⁴⁰ Por. zdjęcie dla adresu Szpitalna 11.

⁴⁴¹ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

⁴⁴² *Spis Abonentów Państwowej Sieci Telefonicznej w Zagłębiu Dąbrowskiem 1929*, s. 229. Por. Gwarecka 15.

Tu też pobrali się 16.06.1897 r. i tu urodziły się mieszkające z nimi córki: 06.12.1910 r. Sura-Itla i 31.07.1916 r. Małka. 27.02.1937 r. Sura-Itla przeprowadziła się do Bielska.

Ich los jest nieznany.

Przy Bóżnicznej 11 mieszkała siostra Dawida-Abrama Estera Mitelman. Przy 3 Maja 9 mieszkała siostra Cyrli-Frymy Gnendla Cymbler.

Icyk-Jakób i Blima z domu Gold LEWIT oraz syn Mendel

Icyk-Jakób, syn Kiwy-Gecel i Sury Tołcy z domu Blumenfeld, urodził się 27.05.1875 r. w Olkuszu. Jego żona Blima z domu Gold, córka Mendla i Bajli z domu Macner, urodziła się 14.11.1874 r. w Olkuszu. Tu też pobrali się 15.08.1896 r. i tu urodziły się mieszkające z nimi dzieci: 27.06.1908 r. córka Machela i 01.11.1916 r. syn Mendel. 09.04.1934 r. Machela przeprowadziła się do Strzemieszyc. 25.04.1938 r. przeprowadziła się do nich z Krakowa Chana Szachter, bieliźniarka, która zamieszkała z nimi jako sublokatorka, a 18.09.1938 r. pobrała się w Wolbromiu z Mendlem Lewitem i od 14.12.1938 r. zamieszkała z mężem i synem przy Daszyńskiego 13.

Podpis Mendla Lewita na liście uczniów siedmioklasowej powszechnej szkoły męskiej w Olkuszu w 1926 r.
(źródło: <https://tile.loc.gov/image-services/iiif/service:mss:pldec:058:0007/full/pct:50/0/default.jpg>)

Od 15.04.1941 r. przeprowadzili się do nich jako sublokatorzy Izrael i Gitla Chaja z domu Szprynger Feldbaum, którzy 09.07.1941 r. przeprowadzili się na Daszyńskiego 17, skąd już od 17.07.1941 r. powrócili na Daszyńskiego 13.

Icyk-Jakób i Blima zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 177-178⁴⁴³. Los Mendla jest nieznany.

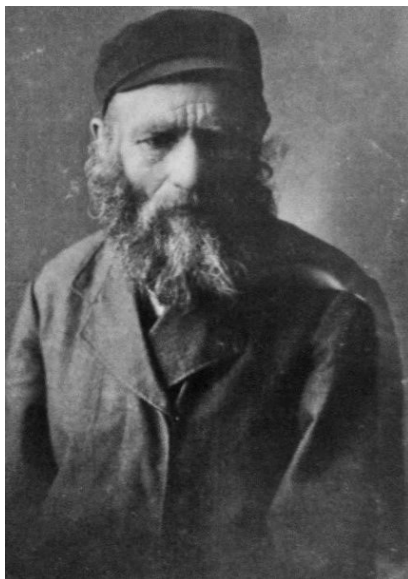
Przy Kościuszki 11 mieszkała siostra Blimy Estera Macner.

Froim i Ruchla z domu Gliksztajn SŁOMNICCY

Froim, syn Berka-Hersza i Malki z domu Lewkowicz, urodził się 20.10.1860 r. w Olkuszu, był rzeźnikiem. Jego żona Ruchla z domu Gliksztajn urodziła się 04.05.1858 r. w Olkuszu. Przeprowadzili się do Olkusza 27.03.1933 r. z Bolesławia, gdzie mieszkali pod numerem 46. Do 19.01.1933 r., gdy przeprowadzili się do Będzina, pod tym samym

⁴⁴³ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 127.

adresem mieszkali Hercyk, syn Efroima i Chany Ruchli z domu Gliksztajn, urodzony 13.01.1891 r. w Olkuszu, robotnik-rzeźnik, który 08.03.1920 r. w Dąbrowie Górniczej pobrał się z Itą z domu Szwarcbberg, córką Herszona i Kajli z domu Rusinek, urodzoną w 1899 r. w Potoku-Wielkim (gm. i pow. Jędrzejów), która do Olkusza przybyła w 1919 r. z Dąbrowy Górniczej, wraz z urodzonymi w Olkuszu dziećmi: 06.09.1922 r. córką Lają, 25.06.1924 r. synem Izraelem, 10.06.1926 r. córką Symą, 08.07.1928 r. córką Surą, 03.12.1929 r. córką Jentlą i w 1932 r. córką Gitlą. Rodzice, syn i dwie najmłodsze córki zamordowani zostali w czasie wojny, którą przeżyły Laja, Syma i Sura.

Froim Słomnicki (źródło: archiwum prawnuka Harry'ego Birnholza)

Po lewej Gitla, Jentla i Karol Słomnicki, po prawej Srul (Izrael) Słomnicki (źródło: Yad Vashem)

Od lewej Syma i Sura Słomnickie (źródło: archiwum syna Sury Harry'ego Birnholza)

Oboje zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 207-208⁴⁴⁴.

Przy Żuradzkiej 7 mieszkał brat Froima Nuchim, przy Żuradzkiej 9 siostra Estera Hupert, a przy Bóźnicznej 20 m. 1 brat Szymcha.

Mendel i Chana Pesla z domu Szachter/Schachter LEWIT oraz syn Izrael Alter

Mendel, syn Izraela Altera i (C)hawy z domu Grosfeld, urodził się 21.03.1911 r. w Wolbromiu, gdzie mieszkał przy Staszica 2, skąd 14.12.1938 r. przybył do Olkusza, był kupcem. Jego żona Chana Pesla z domu Szachter/Schachter, bieliźniarka, przybyła do Olkusza 25.04.1938 r. z Krakowa i zamieszkała jako sublokatorka z rodziną Lewitów przy Szpitalnej 13. Mendel i Chana pobrali się 18.09.1938 r. w Wolbromiu i od 14.12.1938 r. zamieszkali razem przy Daszyńskiego 13. 22.12.1938 r. w Krakowie urodził się ich syn Izrael Alter.

Od 12.08.1941 r. przeprowadzili się na Żuradzką 3.

Los Chany Pesli i Izraela Altera jest nieznany. Wojnę przeżył Mendel.

⁴⁴⁴ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 128.

Rok 1960, ulica Basztowa (Nullo, Słoneczna), w głębi od lewej Szpitalna 16 i 14
(źródło: <http://zcalegoswia2.blogspot.com/2016/05/dawniej-dzis-przedm.html>)

Daszyńskiego/Szpitalna 14

Według rejestru, właścicielką domu była Ewa z domu Przeradzka Zajc⁴⁴⁵, rzymska katoliczka.

Moszek i Małka z domu Mosler GRANEK oraz syn Josek

Moszek, syn Joska i Frymety z domu Wolnerman, urodził się w 1905 r., do Olkusza przybył 19.08.1936 r. ze Sławkowa, gdzie mieszkał przy Browarnej 43, był robotnikiem. Jego żona Małka z domu Mosler, córka Chaima Hersza i Blimy z domu Frydman, urodziła się 14.10.1915 r. w Olkuszu, początkowo mieszkała wraz z trzema siostrami przy rodzicach na Górniczej 4, skąd 06.04.1937 r. przeprowadziła się na Żuradzką 14. 02.11.1937 r. w Olkuszu urodził się ich syn Josek. 21.10.1938 r. przeprowadzili się na Daszyńskiego 14.

Małka i Josek zamordowani zostali w czasie wojny. Los Moszka jest nieznan.

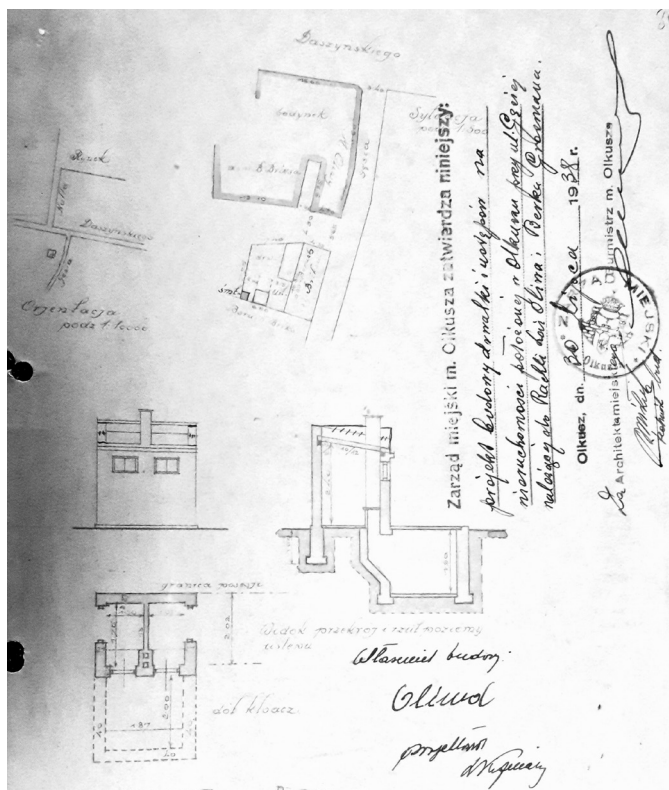
Przy Górniczej 4 mieszkali rodzice Małki z jej siostrą Chaną, przy Buchowieckiego 10 siostra Marjem Mosler, a przy 3 Maja 5 siostra Laja-Szajndla Pinkus.

⁴⁴⁵ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „Ewa Zajtz” (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

Pod tym samym adresem mieszkała do końca czerwca 1937r. rodzina Szaulewiczów/Szolewiczów. Dawid, syn Jankiela i Estery z domu Szaulewicz, urodził się 30.11.1900r. w Żarnowcu, skąd 21.01.1931r. przybył do Olkusza, był kupcem. Jego żona Szyfra z domu Szaulewicz, córka Szmula-Zajwela i Ruchli z domu Frydman, przybyła do Olkusza tego samego dnia z Brzozówki (gm. Cianowice). Zamieszkali przy 3 Maja 69, pobrali się 15.05.1932r. w Olkuszu. 01.10.1931r. w Olkuszu urodził się ich syn Jakób -Zanwel. 24.10.1934r. cała rodzina przeprowadziła się na Szpitalną 14, a od 01.07.1935r. przeprowadzili się do Owczar (gm. Cianowice, pow. Olkusz). Ich los jest nieznan.

Daszyńskiego/Szpitalna 16⁴⁴⁶

Według rejestru, właścicielem domu był Mosiek-Chil Oliwa⁴⁴⁷.

Projekt budowlany na nieruchomości należącej do Rachli Lai Oliwa i Berka Grosmana z 30.07.1938r.
(źródło: AP Katowice, sygn. 1204/375, k.86)

⁴⁴⁶ Zob. zdjęcia dla adresu Szpitalna 14.

⁴⁴⁷ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „B.Grosman i R.Oliwa” z odręcznym dopiskiem „Jakubowicz Lejb i Grosman M.L.” (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

Mosiek-Chil i Ruchla-Laja z domu Grosman OLIWA oraz córki Giela, Sura i Marjem

Mosiek-Chil, syn Froima-Majera i Manii z domu Łazenga, urodził się 08.05.1872 r. w Nowym Korczynie (pow. Stopnica), skąd przybył do Olkusza w 1900 r., był robotnikiem-stolarzem. Jego żona Ruchla-Laja z domu Grosman, córka Szmula i Gieli z domu Lewkowicz, urodziła się 28.02.1876 r. w Olkuszu. Pobrali się 16.01.1898 r. w Olkuszu. Mieli trzy córki: Giela urodziła się 23.10.1907 r. w Korczynie, Sura urodziła się 19.12.1909 r. w Nowym-Korczynie i Marjem urodziła się 01.11.1915 r. w Olkuszu. Giela przybyła do Olkusza w 1913 r. z Nowego Korczyna, a Sura 28.11.1932 r. z Będzina.

Helena Oliwianka.

Podpis Gieli (Heleny) Oliwy na liście uczennic Gimnazjum Żeńskiego Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Olkuszu w 1926 r. (źródło: <http://www.polska1926.pl/> karty/994)

W rejestrze istnieje adnotacja, jakoby Giela opuściła gminę 28.03.1942 r.

Mosiek-Chil i Ruchla-Laja zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 182-183⁴⁴⁸. Los ich córek jest nieznany.

Pod tym samym adresem mieszkała córka Mośka-Chila i Ruchli-Laji Brajndla Holcman oraz brat Ruchli-Laji Jasek Grosman, a przy Krzywej 7 bracia Berek i Jan-kiel Grosmanowie.

Judka i Brajndla z domu Oliwa HOLCMAN oraz córki Marjem i Gitla

Judka, syn Chila i Frajdli z domu Lewkowicz, urodził się 28.02.1906 r. w Skale, do Olkusza przybył 18.01.1930 r. z Krakowa, był robotnikiem-krawcem. Jego żona Brajndla z domu Oliwa, córka Moszka i Ruchli-Laji z domu Grosman, urodziła się 19.10.1902 r. w Olkuszu. Pobrali się 07.01.1934 r. w Olkuszu, tu urodziły się ich córki: 30.04.1932 r. Marjem i 13.03.1935 r. Gitla.

Brajndla i córki zamordowane zostały w czasie wojny. Judka przeżył wojnę.

Pod tym samym adresem mieszkali rodzice Brajndli z jej trzema siostrami.

⁴⁴⁸ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 127.

Moszek-Lejb i Jacheta z domu Paserman GROSMAN oraz córka Hinda oraz synowie Chaim-Hersz, Szmul i Mordka

Moszek-Lejb, syn Joska i Matli z domu Grosman, urodził się 30.09.1892 r. w Olkuszu, był kupcem. Jego żona Jacheta z domu Paserman, córka Majera i Sury Rywki z domu Braun, urodziła się 13.12.1897 r. w Wolbromiu, skąd przybyła do Olkusza w 1926 r. Pobrali się 27.06.1926 r. w Wolbromiu. Ich dzieci urodziły się w Olkuszu: 05.07.1927 r. córka Hinda, 24.10.1929 r. syn Chaim-Hersz, 21.01.1931 r. syn Szmul i 17.06.1941 r. syn Mordka.

Ich los jest niezany.

Karta rejestracyjna Nr 11 607377
14578

1. Nazwisko Grosman

2. Imię Moszek-Lejb

3. Urodzony(a) dn. 30 mies. 9 roku 1892

4. Rodzice Joska i Matli z domu Braun

5. Adres w 1.X.39 Żółkiewska 34

6. Zmiany adresu w czasie wojny

DATA	ADRES	PRACOWNIA ŻYWI
1.12.1941	<u>Żółkiewska</u>	<u>Pracownia</u>

7. Adres obecny Żółkiewska 34

8. Wykształcenie amalfabeta

9. Zawód

a) wykonany robotnik zanim

b) wykonywany przed wojną

c) wykonywany w czasie wojny

d) obecny robotnik

10. Sposób przetrwania do - kwarantanny

11. Czy był aresztowany(a), szpiatowany(a), siedział(a) w więzieniu, obozie Pracownia

12. Utrzymywał(a) się z funduszy: własnych, krewnych, przyjaciół żydów, nie-żydów (), społecznych, innych

13. Czy posiada jakieś dokumenty (fotografie, pamiętniki, zapiski, dane statystyczne itp.) dotyczące martyrologii żydów, czy pragnie opowiedzieć lub opisać swoje przeżycia

14. Krewni, którzy przeżyli w Polsce 1.X.39 i ocalili

NAMIESKO I IMIĘ	WIEK	STOPIEŃ POKREWIEŃSTWA	OBECNY ADRES

15. Krewni zaginioni

NAMIESKO I IMIĘ	STOPIEŃ POKREWIEŃSTWA	KRAJ POBYTU

16. Uwagi

17. Adres dla korespondencji (ew. nazwisko przybrane i zmiany adresu)

KOMITET Żydowski Data: 15.VI.1946

Polnia urechdzka

Polnia rejestracyjna etc

11. M./M. S. Druk. St. Winiarski, Targowa 15

Powojenna karta rejestracyjna Moszka-Lejba Grosmana w Komitecie Żydowskim w Olkuszu z 15.06.1946 r.

Pod tym samym adresem mieszkał ojciec Moszka-Lejba oraz jego siostra Chana Grosman.

Lejbuś JAKUBOWICZ oraz córka Gitla-Brandla i syn Szmul oraz Chana GROSMAN

Lejbuś, syn Joska-Tobiasza i Rajzli z domu Brajndwajnychendler, urodził się 16.05.1897 r. w Żarnowcu, skąd przybył do Olkusza w 1926 r., był robotnikiem niewykwalifikowanym-wyrobnikiem. 16.10.1925 r. pobrał się w Olkuszu z Surą-Hendlą z domu Grosman, urodzoną 14.12.1900 r. w Olkuszu, córką Berka i Brandli z domu

Lenczner. W Olkuszu urodziły się ich dzieci: 03.02.1927 r. córka Gitla-Brandla i 29.10.1928 r. syn Szmul. Sura-Hendla zmarła 07.03.1934 r. w Olkuszu. Od 13.04.1935 r. zamieszkała z nimi jako sublokatorka Chana Grosman, córka Joska i Matli z domu Grosman, urodzona 22.06.1896 r. w Olkuszu, handlarka, która wcześniej mieszkała przy Ogrodzienieckiej 11.

Lejbuś zamordowany został w czasie wojny. Los jego dzieci i Chany jest nieznany.

Przy Augustjańskiej 6 mieszkali bracia Sury-Hendli Wulf i Jakób-Lejbuś Grosman. Pod tym samym adresem mieszkał ojciec Chany oraz jej brat Moszek-Lejb Grosman.

Josek GROSMA

Josek, syn Szmula i Gieli z domu Lewkowicz, urodził się 13.10.1867 r. w Olkuszu, był handlarzem. 23.02.1890 r. pobrał się w Olkuszu z Ma(j)tlą z domu Grosman, urodzoną 19.02.1863 r. w Olkuszu, córką Jochyma i Sory z domu Markier. Początkowo mieszkali przy Ogrodzienieckiej 9 wraz z córką Dwojrą, urodzoną w październiku 1907 r., która zmarła 16.02.1934 r. w Olkuszu. 15.03.1935 r. Josek z Ma(j)tlą przeprowadzili się na Szpitalną 16. Majtla zmarła 01.09.1938 r. w Olkuszu.

Los Joska jest nieznany.

Pod tym samym adresem mieszkała siostra Joska Ruchla-Laja Oliwa, a przy Krzywej 7 bracia Berek i Jankiel Grosmanowie.

Chaim ROZENCHAJM

Chaim, syn Majera i Mindli z domu Abramowicz, urodził się w listopadzie 1904 r. w Olkuszu, był szewcem. 16.06.1934 r. przeprowadził się z Dąbrowy Górniczej do Olkusza, gdzie zamieszkał przy Żuradzkiej 8 jako sublokator, a od 06.11.1934 r. powrócił do Dąbrowy Górniczej. 26.07.1938 r. ponownie przeprowadził się z Dąbrowy Górniczej do Olkusza, gdzie zamieszkał przy Daszyńskiego 16 jako sublokator Czarnej Grosman.

28.07.1941 r. Czarna przeprowadziła się na Rynek 18.

Chaim zamordowany został w czasie wojny.

Ulica Szpitalna, 1920r., od lewej fragment 36 („dworek Machnickich”), 34 z bramą pośrodku, parterowy 32, dalej Szpital od numerem 30, po prawej w głębi piętrowy Szpitalna 17, bliżej parterowe 19-21, niezabudowane 23, parterowe 25-27 (źródło: archiwum PTTK Olkusz)

Daszyńskiego/Szpitalna 17

Rejestr nie podaje właściciela domu, natomiast „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkusz” z 1935 r. wskazuje na Dawida Glajtmana⁴⁴⁹.

Moszek-Szmul BORUCHOWICZ oraz córki Myrjam i Zysła

Moszek-Szmul, syn Henocha i Sury Gitli z domu Lejwa, urodził się 14.11.1902 r. w Chęcinach (pow. Kielce), skąd przybył do Olkusza w 1929 r., był urzędnikiem prywatnym. 17.01.1930 r. w Olkuszu pobrał się z Itą-Jentą z domu Warzycha, urodzoną 17.07.1896 r. w Olkuszu, córką Moszka i Laji z domu Rozenblum. Ich obie córki urodziły się w Olkuszu: 09.11.1932 r. Myrjam i 17.03.1936 r. Zysła. Itą-Jenta zmarła 20.08.1938 r. w Olkuszu.

Ich los jest nieznany.

⁴⁴⁹ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkusz” z 1935 r., imię Dawida nadpisane jest przez „Bajla”, wykaz sugeruje przyległość do adresu Krakowska 2 (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

Olkusz, 1913 r., od lewej Szpitalna 11 (tożsamy z Żuradzka 3), dalej parterowe zabudowania 13, piętrowy 17, naprzeciwko którego gmach szpitala pod numerem 30, bliżej parterowe 26 przylegające do Żuradzkiej 7, wysoki parterowy budynek 24 przylegający do Żuradzkiej 6 i parterowy 22 (źródło: <http://zcalegoswia2.blogspot.com/2016/05/dawniej-dzis-przedm.html>)

Daszyńskiego/Szpitalna 22 (obecnie Szpitalna 22)

Według rejestru, właścicielem domu był Antoni Kłysiński⁴⁵⁰.

Judasa KOLIN

Judasa, córka Abrama-Zajwela i Nachy z domu Kolin, urodziła się 07.11.1912 r. w Olkuszu. Mieszkała przy ojcu Abramie-Zanwelu, urodzonym 24.12.1865 r. w Łazach (gm. Rokitno Szl., pow. Zawiercie), synu Lewka-Hersza i Biny z domu Griner, kupcu, wdowcu, który w 1886 r. przybył z Rokitna Szlacheckiego. Razem z nimi mieszkała siostra Judasy Sura, urodzona 25.06.1908 r. w Olkuszu, i brat Chaim-Mordka, urodzony 01.12.1915 r. w Olkuszu. 30.10.1932 r. Chaim-Mordka przeprowadził się do Dańdówki (gm. Niwka, pow. Będzin). 17.01.1933 r. Sura przeprowadziła się do Będzina, skąd wróciła 02.04.1934 r. 26.10.1934 r. Abram-Zanwel przeprowadził się

⁴⁵⁰ Potwierdza to „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

na Żuradzką 5, skąd 29.12.1936 r. przeprowadził się do Dańdówki. 29.01.1939 r. w Olkuszu Sara pobrała się z Lejzorem Fogielem i 04.01.1939 r. wyjechała do Kromołowa (pow. Zawiercie).

Judasa zamordowana została w czasie wojny, wywieziona do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowana została na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 160⁴⁵¹.

Pod tym samym adresem mieszkała siostra Judasy Gitla Macner, a przy Pocztowej 2 brat Henoch Kolin.

Chwula z domu Kut POLIWODA/ PALIWODA oraz córka Idka i syn Bencjon

Chwula z domu Kut, córka Mendla i Itli z domu Wolchendler, urodziła się 12.02.1860 r. w Wolbromiu, skąd przybyła do Olkusza w 1883 r. wraz z mężem Dawidem-Lewkiem, urodzonym 16.01.1860 r. w Wolbromiu, synem Jankiela i Frajli z domu Sztark, rzeźnikiem. Razem z nimi mieszkał syn Bencjon, urodzony 15.03.1896 r. w Wolbromiu, skąd przybył do Olkusza w 1900 r., i córka Idka, urodzona 23.01.1902 r. w Wolbromiu, która stamtąd przybyła do Olkusza. Bencjon był zegarmistrzem. Dawid-Lewek zmarł 13.12.1936 r. w Krakowie.

Ich los jest nieznany.

Ksyl i Gitla z domu Kolin MACNER oraz synowie Icek-Mendel i Nuchym

Ksyl, syn Mendla i Estery z domu Rozenchajm, urodził się 01.10.1894 r. w Olkuszu, był robotnikiem-krawcem, do Olkusza przybył w 1923 r. z Krakowa. Jego żona Gitla z domu Kolin, córka Abrama Zajwela i Nachy z domu Kolin, urodziła się w Olkuszu. Pobrali się 23.06.1924 r. w Olkuszu, tutaj urodzili się dwaj ich synowie: 26.10.1928 r. Icek-Mendel i 20.11.1931 r. Nuchym.

Ich los jest nieznany.

Pod tym samym adresem mieszkała siostra Gitli Judasa Kolin, a przy Pocztowej 2 brat Henoch Kolin.

⁴⁵¹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 126.

Daszyńskiego/Szpitalna 25⁴⁵²

Według rejestru, właścicielem domu był Jochym Sztark⁴⁵³.

Jochym i Machela z domu Fridman SZTARK oraz córka Dwojra-Brajndla oraz synowie Izrael-Szlama, Szymon i Bendyt

Jochym, syn Mordki i Sury z domu Guter, urodził się 30.07.1888 r. w Olkuszu, właściciel domu, był krawcem – właścicielem zakładu. Jego żona Machela z domu Fridman, córka Mordki i Brandli z domu Macner, urodziła się 15.08.1888 r. w Olkuszu. Pobrali się 27.03.1913 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: 25.03.1915 r. syn Izrael-Szlama, 27.06.1917 r. syn Szymon, 21.02.1921 r. syn Bendyt i 11.06.1924 r. córka Dwojra-Brajndla.

Podpis Izraela-Szlamy Sztarka na liście uczniów siedmioklasowej powszechnej szkoły męskiej w Olkuszu w 1926 r. (<https://www.loc.gov/resource/pldec.058/?sp=6&r=-0.809,0,2.619,1.488,0>)

Rodzice, córka oraz dwaj młodszy synowie zamordowani zostali w czasie wojny. Wojnę przeżył Izrael-Szlama.

Przy 3 Maja 16 mieszkał brat Jochyma Szymon. Przy Krakowskiej 12 mieszkała siostra Macheli Marjem Frydman.

Daszyńskiego/Szpitalna 27⁴⁵⁴

Rejestr nie podaje właściciela domu, natomiast „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. wskazuje na Abrama Jegiera⁴⁵⁵. Nieruchomość położona na przedłużeniu Krakowskiej 12.

Icek i Sura z domu Braum PRZETCHACCY oraz córka Ałta-Cywjia oraz synowie Chaim, Izrael, Dawid, Wigdor i Kałma

Icek urodził się w Olkuszu, był furmanem. Jego żona Sura z domu Braum, córka Wolfa i Rywki-Bajli z domu Macner, urodziła się 03.05.1900 r. w Wolbromiu, do Olkusza

⁴⁵² Zob. zdjęcia dla adresu Daszyńskiego/Szpitalna 17.

⁴⁵³ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „Mordka Frydman” zmodyfikowany ręcznie na „Sukc. Mordki Frydmana” z sugestią identyczności (przyległości) z adresem Krakowska 12 (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

⁴⁵⁴ Zob. zdjęcia dla adresu Daszyńskiego/Szpitalna 17.

⁴⁵⁵ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera odręczny dopisek „Macner Sura i Jochym Sztark”, to ostatnie nadpisane nad nieczytelnym skreśleniem (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

przybyła w 1917r. z Jerzmanowic. Pobrali się 20.02.1917r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich dzieci: 12.11.1917r. syn Chaim, 20.01.1920r. córka Ałta-Cywja, 03.07.1922r. syn Izrael oraz nieznani z daty urodzenia synowie Dawid, Wigdor i Kałma.

Ich los jest nieznan.

Sura-Chana z domu Macner MACNER oraz córki Chaja i Zysła oraz syn Szymon

Sura-Chana z domu Macner, córka Szaji i Bajli z domu Macner, urodziła się 15.03.1881r. w Olkuszu, właścicielka domu i nieruchomości - być może chodzi o 3 Maja 78⁴⁵⁶, gdzie mieszkała do 15.10.1936 r. z sześciorgiem swoich i Dawida-Berka⁴⁵⁷ dzieci urodzonych w Olkuszu: 31.08.1905 r. syn Rubin, 14.04.1909 r. córka Pesła, 24.03.1911 r. córka Chaja, 16.02.1913 r. córka Zysła, 07.01.1914 syn Izrael i 15.07.1920 r. syn Szymon. 26.06.1933 r. Rubin przeprowadził się do Jędrzejowa, a 15.10.1936 r. Sura-Chana z czworgiem pozostałych dzieci, prócz Izraela, przeprowadziła się na Szpitalną 27. 03.03.1938 r. Pesła przeprowadziła się na pl. Piłsudskiego 21.

Ich los jest nieznan.

Do 10.03.1936 r. pod tym samym adresem mieszkała siostra Sury-Chany Laja-Ide-sa Jegier, która następnie przeprowadziła się na Szpitalną 38, a od 04.10.1937 r. do Sosnowca. Przy 3 Maja 78 mieszkał syn Izrael Macner, a przy pl. Piłsudskiego 21 córka Pesła Lewkowicz. Pod tym samym adresem mieszkał zmarły w 1938 r. syn Litman.

Chawa z domu Miodownik MACNER oraz córki Ita, Bajła, Ałta i Szoszana

Chawa z domu Miodownik, córka Fiszela-Lejba i Tauby Rajzli z domu Wajl, urodziła się 19.05.1902 r. w Chęcinach, skąd 12.09.1932 r. przybyła do Olkusza. 22.11.1932 r. w Olkuszu pobrała się z Litmanem, urodzonym 21.12.1903 r., synem Dawida-Berka i Sury-Chany z domu Macner, handlarzem. W Olkuszu urodziły się cztery ich córki: 05.10.1931 r. Ita, 04.12.1932 r. Bajła, 15.01.1934 r. Ałta i 12.07.1937 r. Szoszana. Litman zmarł 04.08.1938 r. w Olkuszu.

Chawa i trzy młodsze córki zamordowane zostały w czasie wojny, wywiezione do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowane zostały na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 202-204 i 238⁴⁵⁸. Los Ity jest nieznan.

⁴⁵⁶ Tak w *Rejestrze Mieszkańców* dla 3 maja 78, przy Szpitalnej 27 ma natomiast status „główniej lokatorki” (choć taki sam status ma mieszkający tu wcześniej Abram-Jankiel Jegier).

⁴⁵⁷ 1 sierpnia 1934 r. Wydział Hipoteczny powiatu olkuskiego obwieszczał o toczącym się postępowaniu spadkowym po zmarłym Dawidzie-Berku Macnerze, współwłaścicielu nieruchomości w Olkuszu hip. Nr 219, z terminem zamknięcia wyznaczonym na 3 listopada 1934 r. (*Kielecki Dziennik Urzędowy* 1934 nr 20, s. 253).

⁴⁵⁸ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 127-128.

Pod tym samym adresem mieszkała matka Litmana z jego dwoma siostrami i bratem, przy 3 Maja 78 mieszkał brat Izrael Macner, a przy pl. Piłsudskiego 21 siostra Pesla Lewkowicz.

**Majłoch-Mordka i (C)Hinda z domu Macner SZPIGLER
oraz synowie Abram Henoch i Mendel**

Majłoch-Mordka, syn Abrama Icka i Macheli z domu Sztajnberg, urodził się 01.08.1907 r. w Olkuszu, był szewcem, do 25.10.1936 r., gdy przeprowadził się na Szpitalną 27, mieszkał z rodzicami i bratem przy Krakowskiej 16. Jego żona (C)Hinda z domu Macner, córka Enocha i Estery z domu Gołda/Gold, urodziła się 12.12.1901 r. w Olkuszu, początkowo mieszkała z rodzicami i czworgiem rodzeństwa przy Kościuszki 11, 21.08.1933 r. przeprowadziła się do Niemców (gm. olkusko-siewierska, pow. Będzin), skąd wróciła 09.03.1936 r. i zamieszkała przy Szpitalnej 27. Pobrali się 15.06.1938 r. w Olkuszu, tutaj urodzili się ich synowie: 25.10.1938 r. Abram Henoch i 11.02.1940 r. Mendel.

Hinda z synami zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 479 i 481-482⁴⁵⁹. Los Majłocha Mordki jest nieznany.

Przy pl. Piłsudskiego 24 mieszkała matka Majłocha Mordki z jego bratem Lejbusem Mendlem. Przy Kościuszki 11 mieszkała matka Hindy z jej siostrami Blimą-Fajglą i Rywką oraz bratem Lejbusem.

⁴⁵⁹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 134.

Szpitalna, wrzesień 1941 r., przesiedlenie Żydów do getta, od prawej parterowy Daszyńskiego/Szpitalna 26, piętrowy 28 i zabudowania szpitalne 30-34 (źródło: GFH oraz <https://collections.ushmm.org/search/catalog/pa1064985>)

Daszyńskiego/Szpitalna 28 (obecnie Szpitalna 26)

Według rejestru, właścicielem domu był rzymski katolik Jan Jędrychowski⁴⁶⁰, krawiec-właściciel zakładu.

Dawid i Gitla z domu Kornfeld I voto Szwancer HANDELSMAN

Dawid, syn Moszka i Gołdy z domu Lubliner, urodził się w 1878 r. w Słomnikach (pow. Miechów). Jego żona Gitla z domu Kornfeld, córka Izraela i Dyny z domu Gancwajch, urodziła się 11.06.1877 r. w Wolbromiu. Do Olkusza przybyli w 1912 r. z Wolbromia.

Ich los jest nieznan.

Pod tym samym adresem mieszkała córka Sura Gielbart.

Wulf i Sura z domu Handelsman GIELBART oraz córka Gołda

Wulf, syn Joska i Laji z domu Wajsman, urodził się 11.03.1905 r. w Olkuszu, był kupcem – właścicielem sklepu. Jego żona Sura z domu Handelsman, córka Dawida i Gitli z domu Kornfeld, urodziła się 03.07.1910 r. w Wolbromiu. Pobili się 15.08.1930 r. w Olkuszu. 21.11.1933 r. w Olkuszu urodziła się ich córka Gołda.

Wulf zamordowany został w czasie wojny. Los Sury i Gołdy jest nieznan.

⁴⁶⁰ Potwierdza to „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

Przy pl. Piłsudskiego 14 mieszkali rodzice Wulfa. Pod tym samym adresem, co Sura, mieszkali jej rodzice.

Zajnwel i Frimeta z domu Firsztenberg ZELINGER oraz syn Berek

Zajnwel, syn Lajzera i Cypry z domu Zelinger, urodził się 11.03.1913 r. w Będzinie, do Olkusza przybył 17.07.1938 r. z Zawiercia. Jego żona Frimeta z domu Firsztenberg, córka Szymona-Moszka i Bajli z domu Wajcman, urodziła się 18.01.1912 r. w Olkuszu, do 14.07.1938 r. mieszkała z rodzicami i rodzeństwem w domu rodzinnym przy pl. Piłsudskiego 27, a następnie przeprowadziła się na Daszyńskiego 28. Pobili się 21.06.1938 r. w Olkuszu, tu 11.12.1939 r. urodził się ich syn Berek.

10.11.1940 r. przeprowadzili się do rodziców i rodzeństwa Frimety przy pl. Piłsudskiego 27. 03.04.1941 r. przeprowadzili się z rodzicami i dwojgiem rodzeństwa Frimety na Augustiańską 27.

Frimeta i Berek zamordowani zostali w czasie wojny. Wojnę przeżył Zajnwel.

Przy pl. Piłsudskiego 27 mieszkali rodzice Frimety z jej siostrą Jentą oraz braćmi Chaskielem i Tobiaszem.

Szymon i Perla z domu Kamrat/Lewkowicz KAMRAT oraz córki Gitla Nacha i Hendla oraz syn Mordka-Wulf

Szymon, syn Wulfa i Ruchli z domu Kamrat, urodził się w sierpniu 1899 r. w Skale, był piekarzem. Jego żona Perla z domu Kamrat/Lewkowicz, córka Chaima i Chaji Hendli z domu Lewkowicz, urodziła się 29.07.1895 r. w Skale. Pobili się 01.01.1919 r. w Skale, tutaj 11.04.1920 r. urodziła się ich córka Gitla Nacha oraz 03.07.1925 r. syn Mordka-Wulf (choć inny zapis wskazuje, że mieszkał w Olkuszu od urodzenia), zaś 10.07.1932 r. w Olkuszu urodziła się córka Hendla. W 1923 r. rodzice z Gitłą Natchą przeprowadzili się ze Skały do Olkusza i zamieszkali przy Górnicej 24, a 01.10.1938 r. przeprowadzili się wszyscy na Daszyńskiego 28.

Perla z najmłodszą córką Hendlą zamordowane zostały w czasie wojny, wywiezione do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowane zostały na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 311-312⁴⁶¹. Los Szymona, Gitli Natchy i Mordki-Wulfa jest nieznan.

Przy Pocztovej 12 mieszkał brat Perli Szmul-Eljasz.

⁴⁶¹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 130.

Daszyńskiego/Szpitalna 29

Według rejestru, właścicielką domu była Machela Kruk⁴⁶².

Machela z domu Rozmaryn/Rozmarin KRUK oraz córki Chaja-Blima i Estera Dyna oraz syn Moszek-Szyme

Machela z domu Rozmaryn/Rozmarin, córka Icyka i Marji z domu Frydman, urodziła się 02.06.1868 r. w Olkuszu, właścicielka domu, wdowa. W Olkuszu urodziły się jej i Icyka-Majera dzieci: we wrześniu 1902 r. córka Chaja-Blima, 07.11.1904 r. córka Estera Dyna, 01.05.1907 r. syn Moszek-Szyme oraz 15.05.1911 r. córka Laja. Estera Dyna była niewykwalifikowaną robotnicą, a Moszek-Szyme robotnikiem-krawcem.

19.10.1939 r. Laja przeprowadziła się na 3 Maja 35. Machela i Estera Dyna zamordowane zostały w czasie wojny. Los Chaji-Blimy i Moszka-Szymego jest nieznany.

Od 19.10.1939 r. przy 3 Maja 35, następnie od 10.02.1940 r. przy Krakowskiej 8, a od 10.04.1941 r. przy Kościuszki 3 mieszkała córka Laja Fridman.

Daszyńskiego/Szpitalna 31

Rejestr nie podaje właściciela domu, natomiast „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. wskazuje na spadkobierców Rozenfelda (Chaim Rozenfeld) i B. Krzykawskiego⁴⁶³.

Majer i Pesla z domu Rozenfeld LEWKOWICZ oraz córki Frajda i Laja

Majer, syn Jochyma i Tauby Judesy z domu Gutfeld, urodził się 22.08.1902 r. w Olkuszu, był handlarzem. Pesla z domu Rozenfeld, córka Chaima i Ajgi z domu Fajgel, urodziła się w sierpniu 1902 r. w Olkuszu. Pobrali się 19.11.1923 r. w Olkuszu, tutaj urodziły się ich córki: 20.04.1924 r. Frajda i 20.08.1926 r. Laja. Do 01.12.1934 r. mieszkali przy Żuradzkiej 8, następnie przeprowadzili się na Szpitalną 31.

Wszyscy zamordowani zostali w czasie wojny.

Przy Żuradzkiej 1 mieszkała siostra Majera Laja Lewkowicz, a przy Mickiewicza 6 siostra Sura Rozenberg. Pod tym samym adresem, co Pesla, mieszkali jej rodzice z siostrą Chają i bratem Załmą (choć odnotowani są także przy Pocztovej 12, gdzie matka zmarła 21.04.1939 r.) oraz siostra Itla/Itka Dykman.

⁴⁶² „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „S-wie Majera Kruka” (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

⁴⁶³ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera odręczny dopisek „Chaim” przed nazwiskiem Rozenfelda i skreślone część nazwiska Krzykawskiego (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

Chaim-Dawid BRIN

Chaim-Dawid, syn Enocha i Estery z domu Rozenfeld, urodził się 25.09.1909 r. w Olkuszu, był krawcem-robotnikiem. Mieszkał razem z babką Chaną-Breindel z domu Frizcher Rozenfeld, urodzoną 18.03.1848 r. w Trzebini, córką Salomona i Racheli z domu Frischer, wdową, która do Olkusza przybyła w 1862 r. z Chrzanowa i bratem Moszkiem-Aronem, urodzonym 16.01.1914 r. w Olkuszu, robotnikiem-stolarzem. Moszek-Aron 12.11.1932 r. przeprowadził się do Będzina. Chana-Breindel zmarła 13.05.1938 r. w Olkuszu.

Los Chaima-Dawida jest nieznanym.

Majer Izrael i Itla/Itka z domu Rozenfeld DYKMAN oraz córka Sara

Majer Izrael, syn Mordki Dawida i Chawy z domu Rozenzon, urodził się 23.06.1908 r. w Przedborzu, był stolarzem. Itla/Itka z domu Rozenfeld, córka Chaima-Szmula i Ejgeli z domu Fogel, urodziła się 10.12.1911 r. w Olkuszu. Pobrali się 16.04.1934 r. w Kromoławie. Majer Izrael przybył do Olkusza z Przedborza (pow. Koniecki) 27.07.1937 r. i zamieszkał przy teściach i żonie przy Szpitalnej 31. Razem z nimi mieszkała ich córka Sara, urodzona 17.06.1937 r. w Będzinie (choć rejestr twierdzi jednocześnie, że przybywała w Olkuszu od urodzenia). 27.06.1938 r. przeprowadzili się na Daszyńskiego 40a, skąd wrócili 20.03.1938 r. (to kolejna nieścisłość rejestru, podobnie ma się rzecz z adresem Poczta 12, przy której miała mieszkać Itla razem z rodzicami i rodzeństwem, choć odnotowane są pod nim informacje późniejsze).

Wszyscy zamordowani zostali w czasie wojny.

Pod tym samym adresem mieszkali rodzice Itli z jej siostrą Chają i bratem Załmą (choć odnotowani są także przy Pocztovej 12, gdzie matka zmarła 21.04.1939 r.) oraz siostra Pesla Lewkowicz.

Sereca Solorowicz
Olkusch
Robert Kochstr. 31

Olkusch, den 3. September 1940

H. K. 80

An den
Herrn Bürgermeister
in Olkusch

Endesunterzeichnete bittet erg. um die Genehmigung
sich in Olkusch anmelden zu dürfen.
Bisher war mein ständiger Wohnort Dombrowa, vor einiger
Zeit habe ich da ich verwitwet war, den Chaim Rosenfeld
in Olkusch geheiratet. Allerdings sind wir nur nach
jüdischem Ritus getraut worden, wir haben noch keine
standesamtliche Trauung.
Da ich nunmehr mit meinem Mann in gemeinsamen Haushalt
lebe, habe ich mich in Dombrowa nach Olkusch abgemeldet
und bitte den Herrn Bürgermeister erg. mir die Genehmi-
gung zu erteilen, mich in Olkusch anmelden zu dürfen.

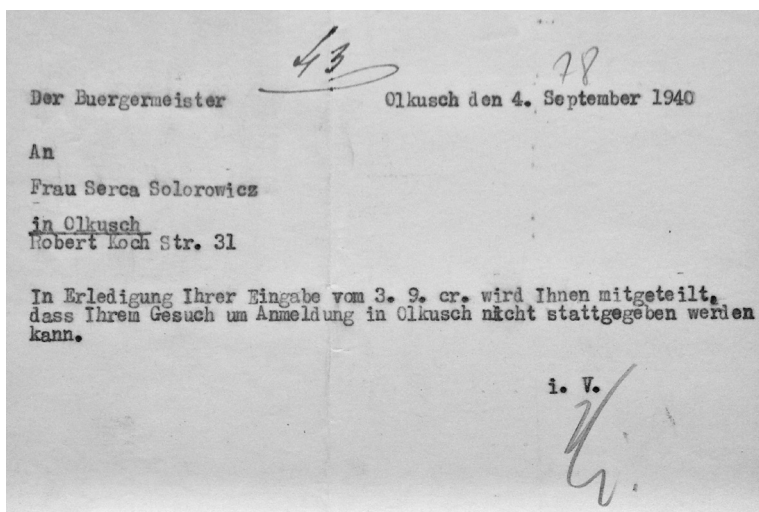
Ergebenst

Für die des Schreibens unkundige:

Sereca Solorowicz

Pismo Sercy Solorowicz z 03.09.1940 r. do Burmistrza Olkusza opatrzone pieczęcią olkuskiego Judenratu z prośbą o zgodę na zameldowanie w Olkuszu. Serca dotychczas mieszkała w Dąbrowie, a po owdowieniu poślubiła w Olkuszu Chaima Rosenfelda, przy czym ślub miał charakter religijny, nie cywilny, ponieważ jednak prowadzi z mężem wspólne gospodarstwo domowe, prosi o przemeldowanie z Dąbrowy do Olkusza (źródło: AP Katowice, 1204/431, k. 80)

Pismo odmowne Burmistrza Olkusza do Sercy Solorowicz z 04.09.1940 r.
(źródło: AP Katowice, 1204/431, k. 78)

Od prawej piętrowy szpital przy Szpitalnej 30, parterowy i piętrowy budynek przy szpitalny 32-34,
parterowy dworek Machnickich 36 i piętrowy 38 za skrzyżowaniem z Kościuszki
(źródło: Stary Olkusz w Fotografii Piotra Nogecia)

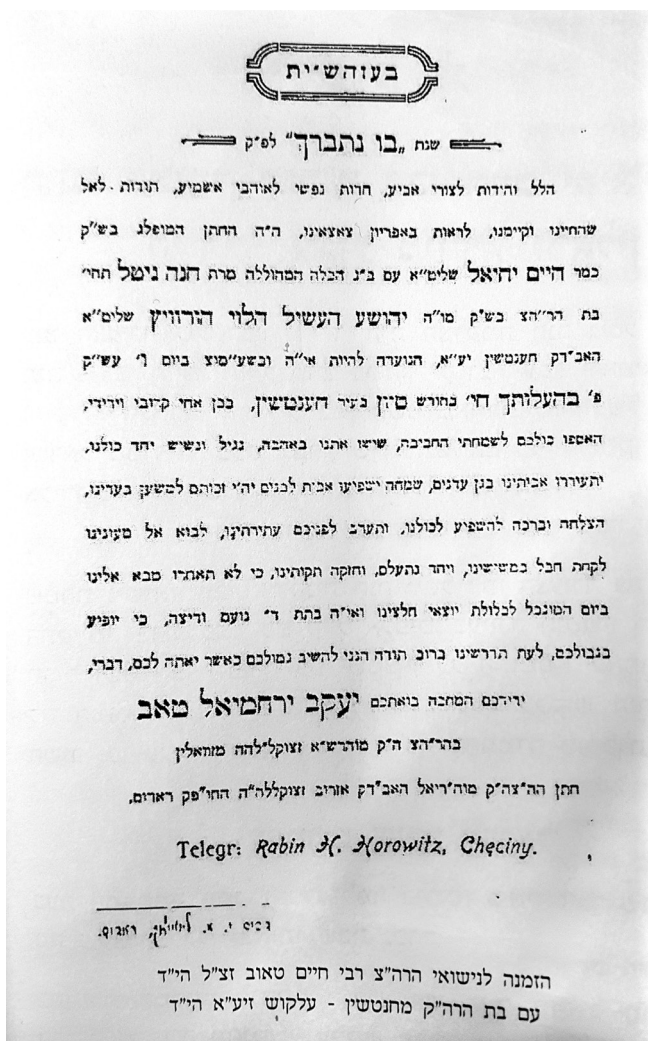
Daszyńskiego/Szpitalna 38 (obecnie Szpitalna 36)

Budynek położony na skrzyżowaniu Szpitalnej z Kościuszki i 29 listopada w jego południowo-wschodnim narożniku. Według rejestru, właścicielem domu i nieruchomości był Józef Juszczyk⁴⁶⁴, rzymski katolik.

⁴⁶⁴ Potwierdza to „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 6).

Chil-Chaim i Chana Gitla z domu Szterenfeld TAUB oraz córki Małka-Rachla i Frajda Ruda oraz synowie Chaskiel, Hersz-Icek i Szmul Eljasz

Chil-Chaim, syn Rachmila-Jankiela i Fajgli z domu Epsztajn, urodził się 09.03.1896 r. w Ożarowie, był uczniem rabinackim. Jego żona Chana Gitla z domu Szterenfeld, córka Szyji-Herszela i Fajgli-Małki z domu Rabinowicz, urodziła się 30.06.1896 r. w Chęcinach. W Chęcinach też urodziły się ich dzieci: 01.05.1921 r. córka Małka-Rachla, 23.07.1923 r. syn Chaskiel, 06.06.1928 r. syn Hersz-Icek, 11.12.1932 r. córka Frajda Ruda i 20.03.1934 r. syn Szmul Eljasz. Do Olkusza przybyli 01.01.1935 r. z Chęcin i zamieszkali przy Górnicej 4, a od 19.10.1937 r. przeprowadzili się na Szpitalną 38.

Zaproszenie na ślub Taubów 04.06.1920 r. w Chęcinach (źródło: archiwum Davida Zohara)

„Bogu niech będą dzięki

Rok 1920

Z uwielbieniem i wdzięcznością dla Boga, przesyłam Wam, moi kochani, radość mojej duszy. Z podziękowaniem dla Boga, który dał nam życie i pozwolił doczekać tego dnia Baldachimu (Huppa) naszych dzieci.

Pan młody, czcigodny Rabbi, syn świętych takich jak Pan Haim Yechiel, niech żyje nam długo, ze swą szacowną panną młodą Chaną Gitel, niech żyje nam długo, córką naszego prawego rabina i nauczyciela Yehoshua Heschel Halevi Horowitz, niech żyje nam długo, przewodniczącego sądu rabinicznego w Chęcinach, niech Bóg czyni go godnym, który odbędzie się, proszę Boga i z łaską Bożą, w piątek w przeddzień świętego Szabasu, część Tory Be'Haalotcha 18 Nissan (4.6.1920) w mieście Chęcinach.

A zatem moi bracia, krewni i przyjaciele, zbierzcie się wszyscy na moje radosne zdarzenie, radujcie się z nami w miłości, pozwólcie się nam rozkoszować i radujmy się razem, nasi przodkowie powstaną w niebie i przekażą tę radość z pokolenia na pokolenie, i ich cnota będzie nam wsparciem, powodzenie i bogactwo stanie się naszym udziałem, i prosimy, byście dołączyli do nas w naszym szczęściu w naszym domu i w rozkoszy z nami i mamy nadzieję, że bez zwłoki dołączycie do nas w dniu ślubu naszych dzieci, i daj Bóg, miłość i szczęście przybędzie z Wami, gdy nas pozdrowicie i w podzięce z takim samym entuzjazmem wynagrodzę ten gest.

Przyjaciół, który oczekuje na Wasze przybycie, Yaacov Yerachmiel Taub, syn prawego rabina i świętego naszego nauczyciela rabina Shmuel Eliyahu ze Zwolenia.

Zięć prawego rabina, naszego nauczyciela, przewodniczący sądu rabinicznego Wspólnoty Ożarowa, niech jego prawa święta pamięć będzie błogostawieństwem,

Radom, Polska

Telegram: Rabbi Halevi Horowitz, Chęciny” (na podstawie przekładu z hebrajskiego na angielski Mety Rotenberg i Davida Zohara)

Rodzice, córki i najstarszy syn zamordowani zostali w czasie wojny. Los Hersza -Icka i Szmula Eljasza jest nieznany.

Przy Wolbromskiej 2 mieszkał ojciec Chany Gitli i jej brat Nusyn-Dawid Szternfeld.

Do 04.10.1937 r., gdy przeprowadzili się do Sosnowca, pod adresem tym mieszkała rodzina Jegier. Abram-Jankiel, syn Icka i Jentli z domu Ejbuszyc, urodził się w maju 1894 r. w Chęcinach, skąd przybył do Olkusza w 1920 r., był kupcem. Jego żona Laja-Idesa z domu Macner, córka Szaji i Bajli z domu Macner, urodziła się

20.03.1892 r. w Olkuszu. Pobrali się 07.07.1924 r. w Olkuszu, tutaj też urodziły się ich córki: 12.10.1921 r. Bajla, 05.04.1923 r. Estera-Małka, 28.05.1925 r. Alta-Basza i 23.01.1927 r. Chaja-Zysła. Początkowo mieszkali przy Szpitalnej 27, a od 10.03.1936 r. przeprowadzili się na Szpitalną 38.

09.01.1940 r. Basia wystąpiła do Zarządu Miasta Olkusza o „zezwolenie na tymczasowe zameldowanie w Olkuszu, pragnę bowiem spędzić w Olkuszu kilka tygodni celem wypoczynku po długotrwałej chorobie”, ale spotkała się z odmową.

Do
Zarządu Miasta Olkusza

Jeger Basia c. Jakóba zam.
w Somowcu ur. 1925 r.

Prośba

Przejdźmy uprzącam Szanowny Zarząd
Miasta o łaskawie udzielenie mi zezwolenia
na tymczasowe zameldowanie się
w Olkuszu, pragnę bowiem spędzić w Olku-
szu kilka tygodni celem wypoczynku
po długotrwałej chorobie.

Wobec tego uprzącam Szanowny
Zarząd Miasta o przychylnie załatwienie
mojej prośby, gdyż według opinii lekarza
połyt. dykt. szpitalny w Olkuszu, ma dla
mojego stanu zdrowia bardzo ważne
znaczenie.

Z poważaniem
Basia Jeger

Olkusz, dnia 9/1/1940 r.

ZARZĄD MIEJSKI
w OLKUSZU
Otrzymał - 9.1.1940
Płr. ZAŁ.

ordynator

Prośba Basi Jeger do Zarządu Miasta Olkusza z 09.01.1940 r. (źródło: AP Katowice, 1204/431, k. 18)

Rodzice i dwie młodsze córki zamordowani zostali w czasie wojny. Wojnę przeżyły Bajla i Estera-Małka, odnotowane na powojennym wykazie osób zarejestrowanych

w Olkuszu pod poz. 57-58⁴⁶⁵, a Estera-Mała także na spisie Żydów b. mieszkańców miasta Olkusz województwo kieleckie przebywających na terenie Dolnego Śląska pod poz. 28⁴⁶⁶.

Przy Szpitalnej 27 mieszkała siostra Laji-Idesy Sura-Chana Macner.

Daszyńskiego/Szpitalna 40

Właścicielem budynku był Herszla Gliksman⁴⁶⁷, kupiec – właściciel sklepu, który od 19.10.1939 r. przeprowadził się na 3 Maja 1a. W budynku mieszkają liczni lokatorzy, zarówno rzymscy katolicy, jak i ludność żydowska.

Szmul Hersz i Chaja z domu Rozenfeld GRYNBAUM/GRINBAUM oraz córki Sura-Laja i Ruchla oraz synowie Abram-Szulim i Icek-Lejb.

Szmul Hersz urodził się w 1887 r. w Olkuszu, był niewykwalifikowanym robotnikiem. Jego żona Chaja z domu Rozenfeld, córka Szulima i Chindy Rajzli z domu Garcarz, urodziła się 22.06.1891 r. w Skale, skąd przybyła do Olkusza w 1913 r. Pobrali się 18.07.1913 r. w Skale, ale ich dzieci urodziły się w Olkuszu: 01.06.1917 r. córka Sura-Laja, 22.07.1919 r. córka Ruchla, 04.10.1920 r. syn Abram-Szulim i 16.07.1927 r. syn Icek-Lejb.

Ruchla Grynbaum przed wojną (źródło: archiwum Ann Kirschner)

⁴⁶⁵ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 163.

⁴⁶⁶ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 165.

⁴⁶⁷ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera maszynowy zapis „Gliksman i Waltman” skreślony i nadpisany nieczytelnie prawdopodobnie dwoma imionami i nazwiskami (AP Katowice, 1204/315, k. 6).

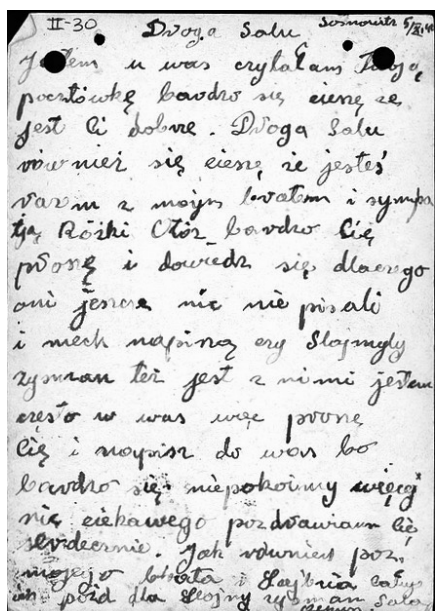
Szmul Hersz i Chaja oraz syn Icek-Lajb Grynbaumowie (źródło: USHMM)

Po lewej Rose Grinbaum i jej kuzyn(ka) w Olkuszu, 1941, po prawej Rose w getcie (źródło: USHMM)

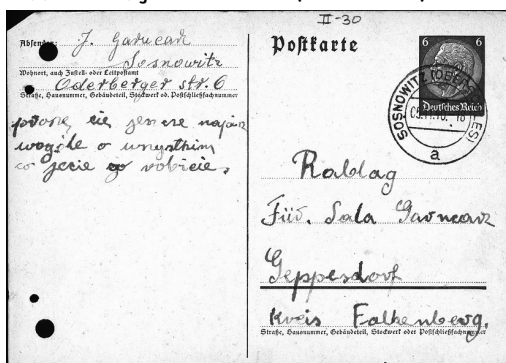

Grupa kobiet pracujących w warsztacie krawieckim w Będzinie, w pierwszym rzędzie trzecia od prawej Ruzia Grinbaum, 1942. Z całej grupy przeżyła tylko Ruzia. (źródło: USHMM)

Kartka pocztowa Sali Grinbaum do Sali Garncarz z 05.11.1940 r.⁴⁶⁸ (źródło: <https://www.letterstosala.com/copy-of-letters-archive>)

Prawdopodobnie w październiku 1940 r. Abram-Szulim wywieziony został do obozu pracy Geppersdorf. We wrześniu 1941 r. rodzina przesiedlona została do getta, gdzie mieszkali na Rabensteinerstrasse 10. Tam przed 24.03.1942 r. zmarła Chaja. Abram-Szulim odnotowany został na liście więźniów przybyłych 10 lutego 1945 r. z obozu koncentracyjnego Gross Rosen do obozu w Buchenwaldzie z numerem GR 24588 pod poz. 1655. 128205 jako krawiec (Schneider)

⁴⁶⁸ Tłumaczenia tych kartek oraz wiele innych dostępne są na stronie <https://olkusczydzi.pl/pl/pocztowniki-rozy-i-sali-grinbaumz-olkusza-do-obozu-pracy/>. Zachowana przez Salę Garncarz z Sosnowca, kuzynkę rodzeństwa Grynbaumów, wojenna i tuż powojenna korespondencja stała się kanwą napisanej przez jej córkę Ann Kirschner książki *Sala's Gift: My Mother's Holocaust Story*, wydanej także po polsku jako *Listy z pudełka. Sekret mojej mamy*, Warszawa 2008.

córki i syn Abram-Szulim, Sura-Laja i Ruchla odnotowane zostały na powojennych wykazach osób zarejestrowanych w Olkuszu pod poz. 43 i 44⁴⁷⁰ oraz spisie Żydów b. mieszkańców miasta Olkusz województwo kieleckie przebywających na terenie Dolnego Śląska pod poz. 18 i 19⁴⁷¹. Z powojennej karty rejestracyjnej Sali (o dacie urodzenia przesuniętej o dwa lata na 1919 r.) wynika, że wojnę spędziła w ZSRR, a w momencie rejestracji w marcu 1946 r. mieszkała w Gieszczu Pustym (obecnie: Głuszycza) jako krawcowa. Jej siostra Rózia, także o dacie urodzenia przesuniętej o dwa lata na 1921 r., w styczniu 1946 r. przebywała w Olkuszu, ale na liście z października 1946 r. już odnotowana jest jako zamieszkała w Gieszczu Pustym jako szwaczka. Abram ze zmienioną dzienną i miesięczną datą urodzenia (18.12.1920 r.) w momencie rejestracji w styczniu 1946 r. przebywał w obozie dla uchodźców Feldafing.

Herszla i Laja z domu Szerman GLIKSMAN

Herszla, syn Jankiela i Szajndli z domu Strzegowska, urodził się 12.03.1899 r. w Wiślicy (gm. Hotel, pow. Busk), do Olkusza przybył w 1923 r. z Niemców (gm. olkuszko-siewierska, pow. Będzin), właściciel domu, był kupcem – właścicielem sklepu. Jego żona Laja z domu Szerman, córka Majera-Wolfa i Rywki z domu Laska, urodziła się 12.07.1900 r. w Kleszczowie (gm. Sulmierzyce, pow. Noworadomsk). Pobrali się 16.11.1923 r. w Olkuszu.

19.10.1939 r. przeprowadzili się na 3 Maja 1a.

Oboje zamordowani zostali w czasie wojny.

Przy Krakowskiej 8 mieszkał ojciec Laji z jej bratem Moszkiem Lejbem i siostrą Kajnes Szermanami, przy Żuradzkiej 3 siostra Małka Waltman, przy Żuradzkiej 6 brat Abram-Chilel Szerman, a przy Krakowskiej 6 siostra Róża Kaczka.

Jochenem i Chaja Frajdla z domu Wajngarten KALIKSZTAJN/KALIKSZTEJN oraz córka Estera

Jochenem, syn Jakóba i Mirli z domu Sztajnberg, urodził się 31.03.1902 r. w Olkuszu, był zegarmistrzem, do 20.04.1936 r. mieszkał z matką i rodzeństwem w domu rodzinnym przy Krakowskiej 14. Jego żona Chaja Frajdla z domu Wajngarten urodziła się w 1910 r., do Olkusza przybyła 20.04.1936 r. z Żarnowca, gdzie mieszkała przy Warszawskiej 28, była robotnicą. 21.01.1938 r. w Olkuszu urodziła się ich córka Estera.

Pobrali się 13.11.1940 r. w Strzemieszyczach.

Chaja Frajdla i córka zamordowane zostały w czasie wojny. Wojnę przeżył

⁴⁷⁰ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 163.

⁴⁷¹ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 165.

Jochenem, odnotowany na powojennym wykazie osób zarejestrowanych w Olkuszu pod poz. 63⁴⁷².

Przy Krakowskiej 14 mieszkała matka oraz troje rodzeństwa Jochenema, a przy 3 Maja 16 jego siostra Estera Apelsztajn.

Mendel Nuta i Bajla z domu Zajdner GOLDBERG oraz trzech synów

Mendel Nuta, syn Majera i Estery Idesy z domu Finkelsztejn, urodził się 07.07.1900 r. w Pińczowie, był robotnikiem. Jego żona Bajla z domu Zajdner urodziła się 15.11.1895 r., była robotnicą. Ich synowie urodzili się kolejno w 1924 r., 15.11.1925 r. i 10.11.1928 r. Cała rodzina przybyła do Olkusza 10.05.1938 r. z Będzina.

Ich los jest nieznany.

Jakób Szlama i Małka z domu Rotner FRYDMAN/FRIDMAN oraz córki Mariem/Marjem i Chaja Rejla oraz syn Moszek Zyskind

Jakób Szlama, syn Moszka i Marii/Marji z domu Liberman, urodził się 07.12.1883 r. w Szycach (gm. Pilica/Kidów), skąd przybył do Olkusza w 1912 r., był kupcem właścicielem sklepu. Jego żona Małka z domu Rotner, córka Zyskinda i Sury Udli z domu Glajtman, urodziła się 16.08.1894 r. w Olkuszu. W Olkuszu urodziła się czwórka ich dzieci: 05.03.1913 r. syn Chil, 15.03.1916 r. lub w 1915 r. córka Mariem/Marjem, 20.12.1917 r. córka Chaja Rejla i 01.02.1924 r. syn Moszek Zyskind. Początkowo mieszkali przy Żuradzkiej 5. Razem z nimi mieszkała matka Małki Sora-Zelda z domu Glajtman Rotner I voto Chendeles, urodzona 17.09.1851 r. w Olkuszu, córka Jakóba i Chaji-Bajli z domu Banasz, która zmarła 22.08.1935 r. w Olkuszu. 09.09.1936 r. Chil przeprowadził się do Miechowa. 27.02.1939 r. rodzice z trojgiem dzieci przeprowadzili się na Daszyńskiego 40.

Rodzice, córka Mariem i syn Moszek Zyskind zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 469-472⁴⁷³. Los Chaji Rejli jest nieznany.

Mordka UNGIER i Bajla ROZENSZTAJN oraz syn Abram UNGIER

Mordka urodził się w 1906 r. w Olkuszu, był piekarzem czeladnikiem. Bajla urodziła się w 1910 r., była gospodynią, do Olkusza przybyła 19.09.1936 r. z Wolbromia, gdzie mieszkała przy Legionów 34, i zamieszkała przy pl. Piłsudskiego 30. Tu

⁴⁷² K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 163.

⁴⁷³ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 134.

06.12.1936 r. urodził się ich syn Abram. 31.08.1939 Bajla z synem przeprowadziła się na Daszyńskiego 40, gdzie zamieszkali z Mordką.

Bajla zmarła 18.11.1939 r. w Olkuszu.

Mordka z synem zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 573-574⁴⁷⁴.

Chaim-Dawid i Sura-Hendla z domu Grojs BRIN oraz córka Itla

Chaim-Dawid, syn Abrama-Joska i Ruchli z domu Rozenfeld, urodził się 26.11.1879 r. w Olkuszu, był niewykwalifikowanym robotnikiem wyrobnikiem, właścicielem domu przy Krakowskiej 14. Jego żona Sura-Hendla z domu Grojs, urodziła się w 1880 r. w Olkuszu. Tu też w 1914 r. urodziła się ich córka Itla. Początkowo mieszkali w swoim domu przy Krakowskiej 14, od 18.11.1936 r. przeprowadzili się na Szpitalną 40.

Chaim-Dawid i Sura-Hendla zamordowani zostali w czasie wojny, wywiezieni do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowani zostali na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 166-167⁴⁷⁵. Los Itli jest nieznany.

Przy Buchowieckiego 8 mieszkała ich córka Małka, która wraz z rodzicami odnotowana została na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 168⁴⁷⁶. Przy Żuradzkiej 19 mieszkała matka Chaima-Dawida Ruchla oraz jego siostry Zisla Lubling i Sura-Rywka Wajnsztok.

Daszyńskiego/Szpitalna 40a

Rejestr nie podaje właściciela domu, natomiast „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. wskazuje na Mośka Waltmana⁴⁷⁷.

Tauba/Toba z domu Fridberg/Frydberg WAJCMAN oraz córki Nacha i Mirla oraz synowie Abram-Jakób i Rachmil-Izraël/Izrael

Tauba/Toba z domu Fridberg/Frydberg, córka Abrama i Mindli z domu Chagierman, urodziła się 06.01.1875 r. w Olkuszu, wdowa po Majerze-Binemie, na

⁴⁷⁴ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 136.

⁴⁷⁵ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 127.

⁴⁷⁶ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 127.

⁴⁷⁷ „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. zawiera odrębny zapis numeru i właściciela (AP Katowice, 1204/315, k. 5).

utrzymaniu dzieci. Mieszkała przy Krakowskiej 4 z czwórką dzieci urodzonych w Olkuszu: 16.10.1904 r. córka Nacha, 11.12.1909 r. syn Abram-Jakób, 06.07.1913 r. syn Rachmil-Izra'el/Izrael i 22.09.1918 r. córka Mirla. Nacha była handlarką, w 1937 r. wyjechała do Palestyny. Mirla 05.12.1935 r. wyjechała do Będzina, skąd powróciła 26.01.1937 r. 18.09.1937 r. wszyscy, prócz Nachy, przeprowadzili się na Szpitalną 40a. Nie wiadomo kiedy Abram-Jakób i Rachmil-Izrael, obaj niewykwalifikowani robotnicy, mieszkali przy Krakowskiej 16.

Tauba i Rachmil-Izrael zamordowani zostali w czasie wojny, Tauba wywieziona została do obozu zagłady w trakcie likwidacji olkuskiego getta w połowie czerwca 1942 r., odnotowana na częściowej liście deportacyjnej pod poz. 540⁴⁷⁸. Wojnę przeżyły córki i syn Abram-Jakób.

The document is a 'Certificate of Naturalization' issued by the Government of Palestine. It is titled 'PALESTINIAN CITIZENSHIP ORDER, 1925' and 'CERTIFICATE OF NATURALIZATION'. The applicant is Abram Jakob Wajcman. The document is signed by the High Commissioner and dated the 13th day of January 1946. The serial number of the application is 30037. The document is bilingual, with English text on the left and Hebrew text on the right. It includes two black and white photographs of a man and a woman.

Certyfikat naturalizacji palestyńskiej Abrama Jakoba Wajcmana z 13.01.1946 r.

(<https://www.archives.gov.il/archives/Archive/0b0717068002258e/File/0b071706856a7eab>)

Jakób-Josek i Laja z domu Epsztajn vel Grosdorf MACNER oraz syn Icek

Jakób-Josek, syn Szlamy i Zysli z domu Grinsztajn, urodził się 14.09.1903 r. w Olkuszu, początkowo mieszkał z rodzicami i przyrodnią siostrą przy Parczewskiej 1, od 20.10.1937 r. przeprowadził się na Szpitalną 40a, był urzędnikiem prywatnym. Jego żona

⁴⁷⁸ K. Kocjan, *Zagłada olkuskich Żydów*, s. 135.

Laja z domu Epsztajn vel Grosdorf, córka Icyka i Estery Hendli z domu Biderman, urodziła się w 1910 r. w Strzemieszycach, gdzie mieszkała przy Kościelnej 62, skąd 27.10.1937 r. przeprowadziła się do Olszusa. 25.11.1938 r. w Olszusu urodził się ich syn Icek.

18.12.1940 r. pobrali się w Strzemieszycach Wielkich.

Wszyscy zamordowani zostali w czasie wojny.

Przy Parczewskiej 1 mieszkali rodzice Jakóba-Joska i jego przyrodnia siostra Brajla-Brandla, a przy pl. Piłsudskiego 18 siostra Prywa Szwarc.

Jankiel GROSMAŃ oraz synowie Moszek Nuchym, Dawid Majer, Sandel i Abram

Jankiel, syn Moszka i Udli z domu Wigdorowicz, urodził się w maju 1878 r. w Zedermanie, skąd w 1888 r. przeprowadził się do Olszusa, był rzeźnikiem. Początkowo mieszkał przy Bóźnicznej 23 m. 2, a wraz z nim urodzone w Olszusu dzieci jego i Mindli z domu Fiszer: 01.11.1914 r. syn Sandel i 02.03.1917 r. córka Szajndla. 10.04.1935 r. Jankiel z synem Sandelem przeprowadzili się na pl. Piłsudskiego 30, gdzie zamieszkał z nimi inny syn Jankiela i Mindli Moszek Nuchym, urodzony 10.02.1910 r. w Olszusu, krawiec. 03.08.1938 r. Jankiel z synem Moszkiem Nuchymem przeprowadzili się na Daszyńskiego 40a, tego samego dnia zamieszkał z nimi inny syn Jankiela i Mindli Dawid Majer, urodzony 20.09.1912 r. w Olszusu, także krawiec, który przeprowadził się z Bóźnicznej 24, gdzie mieszkał od 15.02.1938 r. po przybyciu z Krakowa. Mieszkał z nimi także syn Jankiela i Laji Lewkowicz Abram, urodzony 10.10.1923 r. w Olszusu, a 18.03.1939 r. dołączył do nich także Sandel, już jako malarz.

Ich los jest nieznany.

Przy Bóźnicznej 23 m. 2 mieszkała córka Jankiela Szajndla.

Herszel i Gitla z domu Przechacka ZYSMAŃ oraz córki Estera Małka i Rochyma oraz synowie Izrael-Lejb, Mordka-Fiszel i Szlama

Herszel, syn Majera i (C)Hindy z domu Goldsztajn, urodził się 06.04.1883 r. w Chmielniku (pow. Stopnica), był handlarzem. Gitla z domu Przechacka, córka Lejbusia i Reli z domu Blugrind, urodziła się 15.02.1887 r. w Chmielniku. Pobrali się 08.08.1906 r. w Olszusu i choć rejestr twierdzi, że przeprowadzili się doń w 1922 r. z Chmielnika, to w Olszusu urodziły się ich dzieci: 10.09.1910 r. córka Estera Małka, 06.07.1915 r. syn Izrael-Lejb, 05.05.1918 r. syn Mordka-Fiszel, 25.05.1920 r. syn Szlama i 10.12.1924 r. córka Rochyma. Najpierw mieszkali przy 3 Maja 7, choć pod tym adresem nie została odnotowana najstarsza córka Estera Małka. Od 06.06.1934 r. przeprowadzili się na pl. Piłsudskiego 21, pod którym to adresem przewodnik gospodarczy

za 1938 rok odnotowuje wyrób pudełek papierowych przez Herszela Zysmana⁴⁷⁹.
01.08.1939 r. przeprowadzili się na Daszyńskiego 40a.

Być może o Szlamie pisze Sala Grinbaum do Sali Garncarz w liście z 05.11.1940 r.⁴⁸⁰

Ich los jest nieznan.

Przy pl. Piłsudskiego 29 mieszkała siostra Gitli Pesla Landgarten, przy Kościuszki 4 brat Abram-Mordka Przechacki, a przy 3 Maja 3 brat Herszel Przechacki.

Daszyńskiego/Szpitalna 42

Rejestr wskazuje Kazimierę-Martę Mikułę jako właścicielkę domu⁴⁸¹. W sąsiednim budynku pod numerem 44 mieściła się poczta⁴⁸².

Chana z domu Grosman ROZENBLUM oraz córki Chena i Małka

Chana z domu Grosman, córka Moszka i Chaji z domu Gutfeld, ur. 22.11.1883 r. w Olkuszu, wdowa. Razem z nią mieszkała urodzona w Olkuszu trójka jej i Aby dzieci: 05.08.1907 r. syn Ide-Majer, 01.07.1910 r. córka Chena i 05.11.1912 r. córka Małka. Chena była krawcową-właścicielką zakładu, która 20.10.1936 r. przeprowadziła się do Katowic. 04.11.1936 r. przeprowadziła się do nich od rodziców z Augustańskiej 1 m. 4 Rywka Kestenberg, przyszła żona Ide-Majera i we dwoje 01.08.1939 r. przeprowadzili się na 3 Maja 37.

Rozenblum. Małke.

Podpis Małki Rozenblum na liście uczennic siedmioklasowej powszechnej szkoły żeńskiej w Olkuszu w 1926 r. (źródło: <http://www.polska1926.pl/podpisy/720165>)

Chana i jej córka Chena zamordowane zostały w czasie wojny. Małka przeżyła wojnę.

Przy Buchowieckiego 10 mieszkała siostra Chany Rywka Gutfeld, a przy 3 Maja 2 siostra Szajndla Trajman. Przy 3 Maja 37 mieszkał syn Chany Ide-Majer.

⁴⁷⁹ Przewodnik gospodarczy województw kieleckiego, krakowskiego i śląskiego 1938, s. B 7.

⁴⁸⁰ Zob. przy adresie Daszyńskiego/Szpitalna 40.

⁴⁸¹ Potwierdza to „Wykaz nieruchomości położonych w mieście Olkuszu” z 1935 r. (AP Katowice, 1204/315, k. 6).

⁴⁸² Naczelnikiem Urzędu Pocztowo-Telegraficznego był Edward Nagawiecki (*Księga adresowa miasta Krakowa, rocznik 1933/34, dział II, s. 22*).